

Eerste deel interview Zwanenburg

Het eerste deel van het interview met scheidend NVV-voorzitter Wino Zwanenburg verscheen eerder in de regionale landbouwvakbladen van Agrio uitgeverij (uitgever van ondermeer Pig Business). Lees dit interview en bekijk zijn volledige cv in digitaal formaat.

Bekijk beide items op www.pigbusiness.nl

NVV-voorzitter Wyno Zwanenburg zocht balans tussen overleggen en actievoeren

'Verdienmodel krijgt nu alle aandacht'

De landelijke blokkade van de slachterijen door leden van Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) in januari 2011 zette het verdienmodel van de varkenshouders op de kaart. Het is volgens Wyno Zwanenburg één van zijn grootste verdiensten in de periode als voorzitter van de vakbond, vertelt hij aan de vooravond van zijn aftreden.

Het is mooi geweest. Na elf jaar bestuurschap, waarvan zeven jaar als voorzitter, draagt Wyno Zwanenburg van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV), zijn voorzittershamer op 17 juni over zijn opvolger Bennie van Til. Samen met de secretaris van de NVV Jaco Geurts, die afgelopen jaar voor het CDA de Tweede Kamer in ging, neemt Zwanenburg deze dag officieel afscheid. Zijn drie periodes van drie jaar dat hij statutair deel mag uitmaken van het bestuur zit er dan al ruim op. Op verzoek van het bestuur plakte hij er nog twee jaar aan vast, maar half juni maakt Zwanenburg definitief ruimte voor een nieuwe gezicht. „Zowel in de regio als landelijk zijn de besturen door de jaren heen ververst, en nu ben ik zelf aan de beurt”, licht hij zijn terugtreden toe.

Zijn voorzitterschap was een intensieve en verantwoordelijke periode. „Je zit als vertegenwoordiger van de sector bij zowel de nationale als internationale politiek aan tafel. Soms moet je dan ingrijpende besluiten nemen. Daarnaast moet je goed kunnen omgaan met de vakpers, maar ook de nationale media. Dan wordt wel geacht dat je de inhoud minimaal op hoofdlijnen kent en goed weet te brengen”, blikt Zwanenburg terug.

Actiemiddel gebruiken

De NVV is volgens de scheidende voorzitter de afgelopen jaren een steeds serieuzere gesprekspartner geworden voor zowel het bedrijfsleven als de politiek. Niet dat de

vakbond altijd zijn doelstellingen daardoor kan realiseren, de varkenshouders krijgen wel de gelegenheid om hun zegje te doen.

Mochten de gesprekken niets opleveren, dan schuwt de vakbond er niet voor om het ultieme middel van actievoeren uit te oefenen. Zoals de blokkade van de Nederlandse varkensslachterijen in januari 2011 uit onvrede over de lage varkensprijzen, en ook het afgelopen jaar nog met de spandoeken langs de snelweg in reactie op de 2 procent korting van de supermarkten Albert Heijn en Jumbo. „We hebben in mijn periode als voorzitter de combinatie weten te maken dat we naast overleggen, ook het actiemiddel gebruikten”, vertelt de voorzitter. Actievoeren kan als breekkijzer tijdens onderhandelingen fungeren, maar het is ook – zeker voor Zwanenburg als voorzitter – op eieren lopen. „We moeten altijd uitkijken dat we als vakbond niet te ver gaan met onze acties. Ze mogen niet escaleren door oplopende emoties. Ik moet als voorzitter wel weer worden uitgenodigd aan tafel voor overleg.”

Af en toe is het nodig om de initiatieven van zijn kritische achterban te temperen, merkte Zwanenburg gedurende zijn voorzitterschap. Hij begrijpt wel dat de bij de vakbond aangesloten varkenshouders zich regelmatig laten horen. „We zitten als producenten met een tijdsgenoten product als varkensvlees in een broze positie. Ik kan niet mijn biggen vasthouden wanneer mij de prijs niet bevalt.

Voor vleesvarkens geldt hetzelfde. Dat maakt je tijdens onderhandelingen kwetsbaar.”

NVV-biggenotering

Dat varkenshouders bij veel afnemers 'in de tang zitten' merkt Zwanenburg regelmatig, want volgens de voorzitter zit er veel frustratie bij zijn achterban op het gebied van beloning en verdienmodel. Dat maakte hij begin dit jaar nog mee toen een aantal leden problemen had met de NVV-biggenprijsnotering. Persoonlijk beschouwt hij de manier waarop de kritiek en het ongenoegen van deze leden werd geuit als het dieptepunt van zijn periode als voorzitter. „Inhoudelijk mogen mensen een andere mening hebben. Ik respecteer elke mening, maar ik ga er vanuit dat het andersom ook gebeurt. De twee leden hadden een keuze; ze waren immers niet veroordeeld om zaken te doen op de NVV-biggennotering en om lid van de vakbond te blijven.” Zwanenburg zegt door de manier van handelen van betreffende leden behoorlijk te zijn geraakt. Hij wijst ook naar de agrarische media. Die zou volgens hem te gretig op de bezwaren over de biggenotering van de twee leden zijn ingesprongen en zelf daardoor onnodig veel onrust hebben veroorzaakt. „Dat is jammer. Het leefde helemaal niet binnen de organisatie.”

Als hoogtepunt beschouwt hij de blokkade van de slachterijen in januari 2011. Hij is er trots op dat de NVV-leden het organisatorisch voor elkaar hebben gekregen ▶

Naam

Wyno Zwanenburg (1963)

Loopbaan

Vanaf 1994 Bestuurlijk actief in de Nederlandse

Vakbond Varkenshouders (NVV).

1997-1998 Lid van crisisteam varkenspest LNV.

1997-2001 Regiovoorzitter NVV regio Veghel/Oss.

2001 Lid van coördinatie overleg Mond en Klauwzeer LNV.

2002 tot juni 2006 Dagelijks bestuurslid en landelijke vice-voorzitter NVV.

2009-2011 Voorzitter De Groene Administratie.

Vanaf 12 juni 2006 Voorzitter NVV. Lid bestuur Productschap Vee en Vlees (PVV) uit hoofde van het voorzitterschap van de NVV.

dat ze op een dag de toegangen van alle Nederlandse slachterijen konden versperren. Maar meer nog vindt hij het belangrijk dat de NVV met de actie het verdienmodel – de margeverdeling in de keten – voor de varkenshouders ‘op de agenda heeft gekregen’. „De consument snapt nu waarover het gaat”, blikt Zwanenburg terug op de actie, waarbij hij vooraf door slachterijen onder druk werd gezet om van de actie af te zien. „Slachterijen belden mij dat ze mij persoonlijk en de NVV aansprakelijk zouden stellen voor de geleden schade.” De voorzitter zwichtte niet voor de druk. De actie ging door, en met het resultaat – de publieke aandacht voor de inkomenspositie van de varkenshouders – is hij dus meer dan tevreden.

Boerensmoel

Tot de slachterijen die de NVV-leden ruim twee jaar geleden blokkeerden behoorden ook die van Vion. De slachterij verkeert in financieel zwaar weer. Volgens Zwanenburg ligt dat voor een belangrijk deel aan de strategie van het bedrijf, maar ook de zwakke positie waarin Vion zich bevindt tussen varkensboeren en afnemers. „Vion heeft een bestuurder nodig met een boerensmoel. Iemand die de sector kent. Daarnaast verbaast het me dat er geen varkenshouders in de raad van commissarissen zitten. Ik wil niet de voormalige bestuurders Daan van Doorn en Antoon Vermeer te kort doen. Ze hebben geprobeerd om dood lenenkapitaal via Vion te verwaarden. Vanuit Engeland, waarop de slachterij zich sterk concentreerde, was er ook zeker potentieel voor de afzet van varkensvlees. Het ontstaan van Vion is echter stukgelopen op het samenvoegen van oude, minder renderende slachterijen die qua logistiek en efficiëntie te wensen overlieten. Vion heeft bovendien nauwelijks een profiel en structuur, geen duidelijk merk en is daarnaast kwetsbaar aan de leverancierskant, omdat de slachterij geen leverings- of afnameplicht kent.” Die vrijblijvendheid is volgens de voorzitter een van de grootste zwaktepunten van de slachterij. Hij kijkt naar de zuivelindustrie waar boeren veel meer aan hun verwerkers zijn gebonden. „Neem bijvoorbeeld Friesland-Campina, die coöperatie kan heel veel dingen

doen waar melkveehouders het niet mee eens zijn, maar je hebt als boer wel contractuele verplichtingen. Vion kent dergelijke overeenkomsten niet. Wanneer je als slachterij er niet in slaagt om de levering van varkens aan je te binden, krijg je het lastig. Natuurlijk verdiende Vion geld met Ingredients, waar Rendac deel van uitmaakt, maar dat is weliswaar wel op basis van hun monopolypositie. Dat is knap gedaan, en ik heb het idee dat ze dat model hebben willen kopiëren op de vleeswereld, maar die is veel dynamischer.”

Zwanenburg hoopt in ieder geval dat de slachterij weer financieel gezond wordt. „Dat is in het belang van iedere Nederlandse varkenshouder, ook die niet aan Vion levert, omdat andere slachterijen nu ook minder bieden.” De NVV-voorzitter vergelijkt de situatie van Vion met die van de varkenshouders. Momenteel zit de slachterij niet in een betere positie dan de gemiddelde varkenshouder. „Vion is een faciliterend bedrijf. Ze zijn volumegegreven dozenschuiver. Ze zitten in de keten ingeklemd tussen de inkopers”, vertelt hij. De situatie bij de varkenshouders omschrijft Zwanenburg als zorgelijk. Vooral de lage prijzen van varkensvlees in combinatie met hoge voerkosten, zorgen ervoor, volgens hem, dat veel varkenshouders moeite hebben om hun dagelijkse rekeningen te betalen.

Intensieve veehouderij op slot

Zwanenburg maakt er zich grote zorgen over dat lokale en provinciale politici steeds vaker onder druk van de publieke opinie ingrijpende beslissingen nemen die de ontwikkelingsmogelijkheden van varkenshouders beperken. Met name de laatste tijd ziet hij die trend toenemen. „Tot voor kort had je als varkenshouder alle mogelijkheden in een provincie als Brabant en kon je in Groningen niet zo veel. Maar tegenwoordig is dat mede door

de discussie over bijvoorbeeld Q-koorts in relatie tot de veehouderij juist omgekeerd, waarbij de belangen van burgers zwaarder wegen, dan die van de agrarische ondernemers. In Brabant ging als gevolg van deze overweging de hele intensieve veehouderij op slot. We hebben ons als landelijke organisatie jarenlang sterk gemaakt voor een Europees Level Playing Field. We moeten zorgen dat we als Nederland geen concurrentie-achterstand oplopen ten opzichte van de rest van Europa. Maar we zijn onderhand ook druk met het Level Playing Field binnen Nederland, want als varkenshouders maakt het heel veel uit in welke provincie of gemeente je zit of je je bedrijf nog wel kunt ontwikkelen. We zijn voor een nationaal beleid van de Nederlandse overheid, waar de lagere overheden zich maar aan moeten committeren. Neem het antibioticagebruik in de varkenshouderij, dierenwelzijn en mestwetgeving, daar gaat de provincie niet over. Maar het zijn wel thema's die lokale en provinciale politici bespreken en uiteindelijk mee laten wegen in beslissingen over de bouwblockgrootte, waar de provincie wel over gaat. Nu proberen de provincies via een omweg, via een zogenaamde duurzaamheidsmaatlat, zich toch met deze thema's te bemoeien.” Volgens Zwanenburg lopen de provincies met hun bemoeienissen de markt voor de voeten. „Waarom zou een supermarkt meer gaan betalen voor duurzaamheidsmaatregelen wanneer die door de provinciale politiek zijn opgelegd”, vraagt de bevlogen voorzitter zich af.

Wat hij na zijn afscheid als voorzitter bij de NVV gaat doen, zegt hij nog niet te weten. „Ik zie wel wat er op mijn pad komt”, vertelt hij met een brede glimlach. ■

Reageren?
redactie@pigbusiness.nl